

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru jud: (R. Berdilo)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău jud: (E. Clim, S. Iorgov, M. Moraru)

ÎNCHEIERE

06 martie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Nicolae Craiu
Nina Vascan

examinând admisibilitatea recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Culaghina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins ca nefondat apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 08 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 19 iulie 2017, Tamara Culaghina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii, reclamanta Tamara Culaghina a indicat că începând cu 01 august 1998, la atingerea vârstei de 50 ani, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă. Quantumul pensiei i-a fost calculat în mărime de 80 % din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute, cu recalcularea acesteia la fiecare majorare a salariului mediu lunar a procurorului în funcție.

Reclamanta Tamara Culaghina a invocat art. 34 alin. (6) al Legii nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, care prevede că procurorii pensionari beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu. Reclamanta a menționat că art. 73 alin. (1) din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, în vigoare la acel moment, i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, în mărime de 80 % din salariul mediu lunar, potrivit funcției deținute.

Reclamanta Tamara Culaghina a stipulat că faptul dobândirii la 01 august 1998 a dreptului de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție

a procurorului în exercițiu nu este negat nici de către pârâta Casa Națională de Asigurări Sociale.

Reclamanta a indicat că Casa Națională de Asigurări Sociale a interpretat eronat prevederile legale și nu a efectuat recalcularea pensiei, lipsind astfel reclamanta de dreptul de recalculare a pensiei dobândit în anul 1998, când i-a fost stabilită mărimea pensiei, cu aplicarea mecanismului general de indexare a acesteia la 01 aprilie a fiecărui an.

Reclamanta Tamara Culaghina a menționat că la 22 iunie 2017 s-a adresat cu o cerere prealabilă întru restabilirea dreptului de a beneficia de principiul recalculării pensiei în legătură cu majorarea salariului procurorului în funcție, conform prevederilor Legii nr. 37 din 07 martie 2013 pentru modificarea și completarea Legii nr.355 din 23 decembrie 2003 cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar, Legii nr.3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură și art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte juridice.

Reclamanta a precizat decizia nr. C-1145/17 din 05 iulie 2017 Casei Naționale de Asigurări Sociale a recepționat-o la 06 iulie 2017, prin care i s-a refuzat în admiterea cerințelor argumentând că conform documentelor din dosarul de pensionare Tamara Culaghina, începând cu 01 august 1998, beneficiază de pensie pentru vechime în muncă ca procuror calculată în proporție de 80% față de salariul funcției de procuror, care a constituit 911, 36 lei lunar. Deși conform art.73 alin.(8) din Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, procurorii pensionari beneficiau de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă odată cu majorarea generală a salariului procurorilor în exercițiu.

Reclamanta Tamara Culaghina a menționat că prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a fost modificat art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură și abrogate alin.(3) - (10) al art. 73. Astfel, începând cu 01 iulie 2011, procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156-XVI din 14 octombrie 1998.

Reclamanta Tamara Culaghina a indicat că în conformitate cu prevederile art. 46 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, asiguratul care a atins vârsta menționată la alin. (2) și confirmă stagiul de cotizare prevăzut la alin. (3), din care cel puțin 15 ani în funcția de procuror, are dreptul la pensie în proporție de 75% din suma tuturor plăților lunare asigurate ale procurorului în exercițiu în ultima funcție deținută. Întru actualizarea mărimii pensiei, în corespundere cu art. 13 din Legea nr.156 din 14 octombrie 1998, pensiile se indexează anual la 01 aprilie. În urma indexărilor efectuate în anii 2012-2017 cuantumul pensiei stabilite de la 01 aprilie 2017, constituia suma de 4413, 34 lei lunar.

Reclamanta a invocat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor procuraturii, funcționarilor publici, a decis că, stipulările legii privind stabilirea unor garanții materiale ale independenței procurorilor și judecătorilor trebuie să corespundă înaltului statut de persoane cu demnitate publică.

Reclamanta a declarat că prin Hotărârea nr. 4 din 27 ianuarie 2000 privind controlul constituționalității unor prevederi din legile care reglementează asigurarea

cu pensii a judecătorilor, procurorilor, anchetatorilor Procuraturii și funcționarilor publici, Curtea Constituțională a reținut că: „Dreptul cetățeanului la asigurarea cu pensie se află în dependență directă de caracterul activității social-utile prestate”.

Pensiile pentru vechime în muncă ale judecătorilor, procurorilor au fost obținute prin munca prestată de aceștia, prin exercitarea unor funcții speciale, de importanță majoră pentru societate. În acest context, Curtea a reținut anterior că statutul juridic al unor categorii de persoane este determinat de nivelul juridico-organizatoric al organelor în care acestea activează, de caracterul și complexitatea activității prestate, de responsabilitățile și exigențele de calificare pe care această activitate le implică. Garanțiile sociale și retribuirea acestor funcționari determină faptul că statutul lor juridic să se distingă de statutul altor categorii de funcționari. De aici și necesitatea instituirii unui nivel sporit de asigurare materială și socială. Instituirea pensiei speciale (de funcție) pentru procurori, la fel ca și pentru judecători, nu reprezintă un privilegiu, aceasta fiind justificată în mod obiectiv ca o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigorile statutului special, căruia trebuie să se supună procurorii, statut sever și restrictiv, stabilit prin lege de către Parlament. Aceeași instanță de jurisdicție constituțională a indicat că pentru viitor organelor cu drept de inițiativă legislativă că: „la adoptarea unor legi noi și a altor acte juridice este inadmisibil de a diminua protecția juridică a statutului judecătorului și procurorului”. Iar cuantumul pensiei stabilite printr-o lege anterioară nu poate fi micșorat, iar plata pensiei fixate nu poate fi suspendată prin act normativ adoptat ulterior.

Reclamanta Tamara Culaghina a indicat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a declarat neconstituționale art. II și pct. 7, 9 ale art. III al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în partea referitoare la art. 461 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Art. 2 al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative face referire la modificarea art. 26, 31, 32, 32¹, 32², 32³, 33 ale Legii nr. 544 din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului. Modificările la normele enumerate au fost declarate neconstituționale integral, iar în condițiile respective, legea nu se mai aplică pentru procurorii pensionați până la data de 01 iulie 2011, reclamanta fiind pensionată la data de 01 august 1998.

Reclamanta Tamara Culaghina a menționat că Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, la aprecierea corespunderii prevederilor legale cu garanțiile dreptului de proprietate statuate de art. 46 din Constituție, în paragrafele 77-80, a ținut cont de prevederile art. 4 din Constituție și conform practicii sale și de prevederile Convenției Europene și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, a reiterat că, drepturile care decurg din sistemele de protecție socială, deși nu sunt menționate expres în Convenția Europeană, intră totuși în domeniul său de aplicare, protecția socială fiind precedată în accepțiunea sa largă, cuprinzând asistența socială și cea medicală. Curtea Constituțională în aceeași hotărâre, acceptând statuările CEDO de asimilare a dreptului la prestații sociale unui drept de proprietate în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, s-a aliniat la jurisprudența CEDO, care pe parcurs a evoluat.

Reclamanta Tamara Culaghina a invocat că cu referire la situația procurorilor pensionați până la 01 ianuarie 2011, Curtea Constituțională în Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, paragraful 80, își menține ferm concluziile sale expuse în Hotărârea nr. 9 din 30 martie 2004 privind declararea parțial neconstituțională a Legii nr. 358 din 31 iulie 2003, care anula și pensiile aflate în plată ale unor categorii speciale de angajați. În consecință, dreptul reclamantei la pensie cu aplicarea principiului recalculării ei la creșterea ordinară a salariului procurorului în exercițiu este menținut de instanța de jurisdicție constituțională și nu-l exclude din utilitatea juridică.

Reclamanta Tamara Culaghina a mai precizat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr. 9 din 2004 menționează că, dreptul subiectiv, constituit în baza unei legi anterioare nu poate fi atins de cel născut sub imperiul unei legi posterioare.

Reclamanta Tamara Culaghina consideră că răspunsul Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1145/17 din 05 iunie 2017, este ilegal și neîntemeiat și îi lezează un drept prevăzut de lege. În acest context, Casa Națională de Asigurări Sociale este obligată să recalculeze și să achite pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat pentru funcția de procuror-șef de secție din cadrul Procuraturii Generale, ținând cont de majorarea salariului procurorului începând cu data de 05 aprilie 2013, data intrării în vigoare a Anexei nr. 3 la Legea nr. 37, majorarea ulterioară de la 01 august 2016, data intrării în vigoare a Legii nr. 152) și de fiecare dată a majorării salariului procurorului în exercițiu în funcția dată, procuror în secție din cadrul Procuraturii Generale pe viitor.

Reclamanta a indicat că nu poate fi reținut argumentul pârâtei Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998, privind pensiile de asigurări sociale de stat, care însă nu prevede faptul că, pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor, deoarece art. 46/2 din Legea menționată a fost introdus prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, iar reclamanta beneficiază de pensie din 01 august 1998.

Reclamanta Tamara Culaghina a solicitat admiterea acțiunii, anularea ca fiind ilegală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1145/17 din 05 iulie 2017, cu repunerea în dreptul lezat și obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Tamarei Culaghina pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție în Procuratura Generală, cu recalcularea acesteia, în cazul majorării generale a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie, cu recalcularea de fiecare dată la data de 01 a lunii în care a fost și va fi efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu.

La 26 ianuarie 2018 Tamara Culaghina, reprezentată de avocatul Denis Lesnic a depus cerere de concretizare a acțiunii prin care a solicitat admiterea acțiunii, anularea ca fiind ilegală a deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1145/17 din 05 iulie 2017, cu repunerea în dreptul lezat de recalculare a pensiei pentru vechime în muncă, în dependență de majorarea generală a salariului

procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Tamarei Culaghina pensia pentru vechime în muncă, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului de secție în cadrul Procuraturii Generale în exercițiu funcției, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să recalculeze și să achite Tamarei Culaghina pensia pentru vechime în muncă ținându-se cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, începând cu data de 05 aprilie 2013, după creșterea salariului cu 35 % și începând cu 01 august 2016, după creșterea salariului potrivit art. 60 din Legea cu privire la Procuratură nr. 3 din 25 februarie 2016, pe perioada de pensionare, reieșind din funcția deținută la data ieșirii la pensie.

Prin hotărârea din 08 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Culaghina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ și restabilirea în drepturi, s-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. C-1 145/17 din 05 iulie 2017, s-a repus Tamara Culaghina în dreptul lezat de recalculare a pensiei pentru vechimea în muncă, în dependență de majorarea generală a salariului procurorului în exercițiu, ținându-se cont de funcția deținută și data ieșirii la pensie, s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să achite pensia pentru vechime în muncă Tamarei Culaghina, reieșind din salariul mediu lunar achitat procurorului în exercițiu, cu recalcularea pensiei pentru vechime în muncă, ținând cont de majorarea generală a salariului procurorului în funcție, începând recalculul cu 05 aprilie 2013 și continuând cu 01 august 2016, pe toată perioada de pensionare, ținând cont de funcție și data ieșirii la pensie.

Prin decizia din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins ca nefondat apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 08 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Culaghina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În consolidarea soluției adoptate instanța de apel a constatat că potrivit deciziei nr. C-1145/17 din 05 iulie 2017, în anul 2007, reclamantei Tamara Culaghina i-a fost stabilită pensia pentru vechime în muncă, cuantumul pensiei fiind calculat în mărime de 80 % din salariul procurorului, în conformitate cu Legea cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008.

Instanța de apel a mai constatat că potrivit art. 73 alin. (8) al Legii cu privire la Procuratură nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008, procurorii pensionari beneficiau de dreptul de recalculare a pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu. Astfel, faptul dobândirii de către reclamantă a dreptului de recalculare a pensiei la majorarea salariului de funcție a procurorului în exercițiu și utilizării acestui drept până la sfârșitul anului 2011, nu a fost negat nici de apelant.

La fel, instanța de apel a reținut că din anul 2011, Casa Națională de Asiguarăi Sociale a încetat să mai recalculeze pensia reclamantei în dependență de salariul procurorului în exercițiu, motivând refuzul prin faptul că începând cu 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, reieșind din faptul că au fost abrogate aliniatele (3)-(10) ale art. 73 din Legea nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură. Astfel, începând cu 01 iulie 2011,

pensia reclamantei nu se mai recalculează, dar se indexează anual la data de 01 aprilie. Din probele cauzei se atestă faptul că, potrivit Legii nr. 37 din 07 martie 2013 (în vigoare de la 05 aprilie 2013) pentru modificarea și completarea Legii nr. 355 din 23 decembrie 2003 „Cu privire la sistemul de salarizare în sistemul bugetar”, salariul procurorului s-a majorat cu 35 %, recalcularea salariilor efectuându-se începând cu 01 ianuarie 2013.

Instanța de apel a invocat că din prevederile art. XXIX din Legea nr. 152 din 01 iulie 2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, rezultă expres că începând cu 01 august 2016, salariul de funcție al procurorului se stabilește în raport cu salariul judecătorului, conform Legii nr. 328 din 23 decembrie 2013 privind salarizarea judecătorilor și procurorilor și Legii nr. 3 din 25 februarie 2016 cu privire la Procuratură, ținându-se cont de nivelul procuraturii în care își desfășoară activitatea și de vechimea în muncă.

Instanța de apel a constatat că la data de 05 iulie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a emis decizia nr. C-1145/17 de refuz în recalcularea pensiei reclamantei, explicându-i că conform art. 33 al Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998, recalcularea pensiei se efectuează numai în cazul apariției unor circumstanțe noi referitoare la stagiul de cotizare sau venitul asigurat, ce au avut loc până la acordarea dreptului la pensie și nu este temei legitim de a recalcula pensia ca procuror din salariul majorat al procurorilor în exercițiu.

De asemenea, instanța de apel a menționat că apelanta Casa Națională de Asigurări Sociale, la examinarea cerințelor prealabile nu a determinat corect raportul juridic în cauză și nu a luat în considerație prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, prin care au fost abrogate alin. (3) - (10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, care nu este aplicabilă în speță, deoarece se referă la procurorii care au ieșit sau vor ieși la pensie începând cu 01 iulie 2011 și nu se răsfrânge asupra procurorilor pensionați anterior. O asemenea aplicare contravine normelor CEDO, practicii unanim recunoscute a CtEDO, Constituției Republicii Moldova, Hotărârilor Curții Constituționale, legislației civile naționale și principiului securității juridice, instituit în jurisprudența instanțelor de justiție internaționale și naționale.

Instanța de apel a invocat prevederile Legii nr. 294-XVI din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, care reglementează garanțiile sociale, una dintre ele fiind acordarea pensiei procurorului ca entitate de demnitate publică, la vârstă de 50 de ani, cu respectarea obligatorie a principiului de recalculare a pensiei la fiecare creștere ordinară a salariului lunar al procurorului în funcție, reclamanta Tamara Culaghina beneficiind de acest drept din 2009. Stipulările în cauză au fost adoptate de Parlamentul Republicii Moldova, în concordanță cu Liniile directe privind rolul Procurorilor, adoptate la Congresul III al ONU, pentru prevenirea criminalității din 27 august - 07 septembrie 1990 și Recomandările Rec (2000) 19, adoptate de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 06 octombrie 2000, care, conform art.5 pct. d) impun statelor membre inclusiv Republicii Moldova din 1995 obligația să ia măsuri pentru ca legea să garanteze condiții rezonabile de exercitare a acestor funcții, în special cele privind statutul, remunerația și pensia în conformitate cu importanța atribuțiilor exercitate, precum și o vârstă corespunzătoare pentru pensionare.

Instanța de apel a respins argumentele apelantei Casa Națională de Asigurări Sociale precum că, începând cu data de 01 iulie 2011, pensia procurorilor nu se mai recalculază, dar se indexează anual la 01 aprilie, conform art. 13 din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Instanța de apel a invocat prevederile art. 54 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova, care prevede că în Republica Moldova nu pot fi adoptate legi, care ar suprima sau ar diminua drepturile, libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

La fel, instanța de apel a menționat că Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.9 din 30 martie 2004 pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 1, pct. 22 și art. II-V din Legea nr. 358 din 31 iulie 2013 pentru modificarea și completarea unor acte legislative a statuat că normele privind protecția de stat, asigurarea materială și socială, inclusiv asigurarea cu pensie, consfințite în legile anterioare, nu pot fi anulate sau modificate. Din sensul art. 140 din Constituție și Legea cu privire la Curtea Constituțională, hotărârile organului de jurisdicție constituțională sunt acte oficiale și executorii pentru toate autoritățile publice, persoanele fizice și juridice, inclusiv și pentru Casa Națională de Asigurări Sociale. Astfel, Curtea Constituțională prin hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, a declarat neconstituționale art. II și pct. 7, 9 ale art. III din Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, în partea referitoare la art. 461 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat. Or, un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de art. 46 din Constituție și respectiv art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică.

Instanța de apel a respins argumentele Casei Naționale de Asigurări Sociale precum că drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 46² din Legea nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, care nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculază în cazul majorării generale a salariului procurorilor, deoarece art.46² din Legea menționată a fost introdus prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011, în vigoare din 01 iulie 2011, iar reclamanta beneficiază de pensie din anul 1998.

Instanța de apel a considerat că prima instanță a elucidat pe deplin circumstanțele speței deduse judecății, a aplicat corect normele materiale și procedurale și a adoptat o hotărâre întemeiată, iar cererea de apel este neîntemeiată, instanța de apel ajungând la concluzia de a respinge apelul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale și a menține hotărârea primei instanțe.

La 20 decembrie 2018, Casa Națională de Asigurări Sociale, prin intermediul oficiului poștal a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii depuse de Tamara Culaghina.

În motivarea cererii de recurs, recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a indicat că nu este de acord cu decizia instanței de apel și hotărârea primei instanței, le consideră ilegale și neîntemeiate, care urmează a fi casate, din motiv că au fost

adoptate cu aplicarea eronată a normelor de drept material, instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată, a interpretat în mod eronat legea.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a invocat că prin Legea nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, a fost abrogată Legea nr. 902 din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură. Astfel, odată cu abrogarea Legii nr. 902 din 29 ianuarie 1992, asigurarea cu pensie a procurorilor este reglementată prin Legea nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură.

Recurenta a precizat că art. 34 alin. (6) al Legii nr. 118 din 14 martie 2003, prevedea că procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei, în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, începând cu luna următoare celei în care s-a majorat salariul, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii. Ulterior, prin Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură, a fost abrogată Legea nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură, iar asigurarea cu pensie a procurorilor au fost reglementată de noua Lege cu privire la Procuratură.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că potrivit art. 73 alin. (8) al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008, procurorii pensionați beneficiază de recalcularea pensiei pentru vechime în muncă și a indemnizației viagere în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Recalcularea pensiei pentru vechime în muncă se efectuează ținându-se cont de funcția deținută la data ieșirii la pensie. Recalcularea se efectuează din data de întâi a lunii în care a fost efectuată majorarea salariului procurorului în exercițiu, indiferent de faptul dacă pensionarul lucrează sau nu în organele Procuraturii. Iar, prin art. VIII al Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, alineatele (3) - (10) ale art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, au fost abrogate.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a stipulat că noua redacție a art. 73 din Legea nr. 294 din 25 decembrie 2008, în vigoare de la 01 iulie 2011, prevede că procurorii, cu excepția procurorilor militari, au dreptul la pensie conform Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, în vigoare până la 01 ianuarie 2017. În așa mod, începând cu data de 01 iulie 2011, drepturile de pensionare a procurorilor sunt reglementate de prevederile art. 462 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat în vigoare până la 01 ianuarie 2017. Iar, art. 46² al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998, (în vigoare până la 01 ianuarie 2017 nu prevede faptul că pensiile procurorilor și indemnizațiile viagere se recalculează în cazul majorării generale a salariului procurorilor. Respectiv, începând cu data de 01 iulie 2011, pensia procurorilor nu se mai recalculează, dar se indexează anual la 01 aprilie conform art. 13 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Recurenta a afirmat că nu pot fi reținute argumentele reclamantei și instanței de fond precum că, prin refuzul pârâtei de recalculare a pensiei, acesta a fost lipsită de un drept garantat de lege, deoarece prin instituirea de către legislator a unor noi prevederi de asigurare socială, dreptul procurorilor la asigurare socială este garantat și în continuare. Noile prevederi legale au exclus posibilitatea recalculării pensiei procurorului în demisie în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, însă legislatorul a prevăzut și a acordat o substituție echitabilă în limitele

posibilității resurselor financiare disponibile în buget în acest sens, prin faptul că pensia procurorilor se indexează anual la data de 01 aprilie, precum prevede art. 13 al Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că instanța de fond practic a asimilat funcția de procuror cu cea de judecător. Or, drepturile și obligațiile procurorilor, inclusiv protecția socială din partea statului a acestora a fost legiferată separat de către a cea a magistraților. Astfel, dreptul procurorilor la recalcularea pensiei a fost inițial reglementat de art. 34 alin. (6) al Legii nr. 118 din 14 martie 2003, ulterior de către art. 73 alin. (8) al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la Procuratură. Însă, prin Legea nr. 56 din 09 iunie 2011 cu privire la Procuratură, legislatorul a dispus înlocuirea dreptului la recalcularea pensiei de procuror cu dreptul la indexare anuală a acestei prestații sociale.

Recurenta consideră că sunt neîntemeiate alegațiile intimatei Tamara Culaghina precum că îi sunt încălcate drepturile sociale cu conținut patrimonial, pentru că noile prevederi legale nu au lipsit-o pe intimată de dreptul la pensie și nici nu i-au redus cuantumul pensiei, ci doar s-a instituit o nouă modalitate de ajustare a acesteia.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale, a invocat că prin prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative, au fost abrogate prevederile art. 73 al Legii nr. 294 din 25 decembrie 2008 cu privire la procuratură, ce prevedeau recalcularea pensiilor și indemnizațiilor viagere ale procurorilor, care au fost obiectul examinării sub aspectul constituționalității.

Recurenta a menționat că prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 27 din 20 noiembrie 2011 privind controlul constituționalității unor legi de modificare a condițiilor de asigurare cu pensii și alte plăți sociale pentru unele categorii de salariați, Curtea Constituțională a recunoscut ca fiind constituționale prevederile Legii nr. 56 din 09 iunie 2011, care prevăd condițiile noi privind asigurarea socială a procurorilor în exercițiu cât și a celor în demisie.

De asemenea, recurenta a indicat că prin Hotărârea nr. 27 din 20 decembrie 2011, Curtea a considerat că noțiunea de magistrat nu se confundă cu cea de judecător, însă persoana în cauză trebuie să îndeplinească anumite condiții pentru a putea fi considerat magistrat. Prima dintre ele constă în independența față de executiv și față de părți, neputând fi magistrat acela care are forme de subordonare față de executiv, ori cel care poate să reprezinte partea acuzatoare în cadrul fazei de judecată. Curtea Constituțională constată că, independența judecătorului este bazată pe calitatea de magistrat, și nu pe titulatura sa. Numirea Procurorului General de către Parlament, subordonarea procurorilor Procurorului General și numirea lor de către acesta, fără concursul Consiliului Superior al Magistraturii, constituie factori care nu permit încadrarea procurorilor în rândul magistraților. Procurorii nu devin automat magistrați doar pentru că la procedura de numire a lor participă Consiliul Superior al Procurorilor. Or, așa cum la nivelul instituțiilor etatice nu pot exista două independențe, tot așa nu pot exista două instituții ce veghează la independența magistraților. Astfel, plasarea instituției Procuraturii în capitolul nouă al Constituției „Autoritatea judecătorească” nu face ca procurorii să dobândească automat statutul de magistrat. Acest fapt nu permite tratarea statutului procurorilor prin prisma

principiului independenței justiției și a judecătorului, stipulat de art. 116 din Constituția RM.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că urmează a fi apreciat critic argumentul intimatei Tamara Culaghina cu privire la faptul că, procurorii pensionați au fost prejudiciați prin faptul că nu li se mai recalculează pensia în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu, Or, prin modificările operate la lege, declarate constituționale, statul nu a diminuat iar cuantumul pensiei procurorilor pensionați, ci a abrogat prevederea cu privire la recalcularea pe viitor, cuantumul pensiei stabilit și achitat procurorilor pensionați până la abrogarea prevederilor cu privire la recalculare, nu a fost atins sau micșorat în nici un fel.

Recurenta a invocat că intimata Tamara Culaghina, în perioada 1998-2011 2011, a beneficiat de recalcularea pensiei în dependență de majorarea salariului procurorului în exercițiu deoarece legea prevedea această recalculare dar începând cu data de 01 iulie 2011, legea nu mai prevede recalcularea pensiei, prin urmare relațiile beneficiarului de pensie în raport cu Casa Națională de Asigurări Sociale, din 2011 până în prezent, cad sub guvernarea legii noi, fiind relații în curs de realizare și urmează să fie guvernate de lege în vigoare la momentul realizării.

Recurenta Casa Națională de Asigurări Sociale a mai menționat că dreptul la recalcularea pensiei nu poate fi asimilat dreptului la pensie și declarat ca fiind inalienabil și imprescriptibil, asemănător dreptului de proprietate în sensul art. 1 Protocol 1 al CEDO.

Conform art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

După cum denotă materialele cauzei, copia deciziei motivate din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost expediată recurente Casei Naționale de Asigurări Sociale, la 17 octombrie 2018, conform scrisorii nr. 10358 (f.d. 199), însă dovada recepționării acesteia la materialele cauzei, lipsește.

În aceste circumstanțe, instanța de recurs precizează că recursul, a fost depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, la 20 decembrie 2018, cu respectarea termenului indicat la art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă.

La 28 ianuarie 2019, în adresa intimatei Tamara Culaghina a fost expediată copia recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței.

La 15 februarie 2019 Tamara Culaghina a depus referință prin care a solicitat declararea recursului inadmisibil.

Examinând temeiurile recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Astfel, argumentele invocate în recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale se referă la dezacordul recurentei cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul, exercitat conform secțiunii a II-a, are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute la art. 432. alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei, completul Colegiului precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel.

Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii, sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor, stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza

Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr.26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. art. 269-270, 433 lit. a), 440 alin. 1 Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva deciziei din 02 octombrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tamara Culaghina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Nicolae Craiu

Nina Vascan